

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 14.12.2010
COM(2010) 747 galīgā redakcija

ZAĻĀ GRĀMATA

Mazāk administratīvo formalitāšu pilsoņiem:

**publisko dokumentu brīvas aprites un
civilstāvokļa aktu atzīšanas veicināšana**

1. IEVADS

Eiropas pilsoņu mobilitāte ir šodienas realitāte; to apliecina fakts, ka aptuveni 12 miljoni cilvēku studē, strādā, dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav¹. Šo mobilitāti atvieglo tiesības, kas saistītas ar Savienības pilsonību, — tiesības brīvi pārvietoties un vispārīgāk — tiesības tikt uzskatītam kā pilsonim dalībvalstī, kurā ir dzīvesvieta. Šīs tiesības ir ierakstītas Savienības primārajās tiesībās un papildinātas sekundārajos tiesību aktos.

Tomēr, kā tas uzsvērts 2010. gada ziņojumā par Savienības pilsonību, ko Komisija pieņēma 2010. gada 27. oktobrī², Eiropas pilsoņi vēl ik dienu saskaras ar daudziem šķēršļiem šo tiesību īstenošanai.

Viens no šo grūtību iemesliem ir pilsoņu pienākums iesniegt citas dalībvalsts iestādēm publiskos dokumentus kā pierādījumu, lai iegūtu tiesības vai lai noteiktu pienākumus.

Šie dokumenti var būt ļoti dažādi. Tie var būt administratīvi dokumenti, notariāli apstiprināti akti, piemēram, īpašumtiesības apliecinājoši dokumenti, civilstāvokļa aktus apliecinājoši dokumenti, piemēram dzimšanas apliecība vai laulības apliecība, dažādi līgumi, tiesu lēmumi.

Ļoti bieži šie dokumenti netiek pieņemti dalībvalsts valsts iestādēs, ja nav izpildītas administratīvās formalitātes, kas pilsoņiem ir apgrūtināšas.

Tādējādi pilsoņi saskaras ar ļoti konkrētiem jautājumiem, kuru atbildes bieži paliek neskaidras. Kādas ir kompetentās iestādes, kurās jāvērsas, lai nokārtotu formalitātes? Cik šādas formalitātes var maksāt? Vai ir jāierodas pašam personīgi? Vai nepieciešamās formalitātes tiks nokārtotas pienācīgā termiņā? Vai tiks pieprasīts dokumentu tulkojums?

Neskaidrās atbildes uz šiem jautājumiem ir neapmierinātības un satraukuma pamatā, un tas neatbilst mērķim veidot Eiropu pilsoņu interesēs.

Turklāt uz civilstāvokļa aktiem attiecas cita veida jautājums; tas neattiecas uz pašiem dokumentiem, bet uz šo dokumentu spēkā esību.

Civilstāvokļa aktiem, ar kuriem dalībvalsts valsts iestāde konstatē galvenos notikumus, no kuriem ir atkarīgs personas stāvoklis (dzimšana, laulība, miršana), ne vienmēr ir to spēkā esība citā dalībvalstī. Katra dalībvalsts piemēro savus noteikumus šajā jomā, un tie katrā dalībvalstī ir ļoti atšķirīgi. Piemēram, vienā dalībvalstī noteiktā paternitāte bērnam, kurš tajā valstī ir dzimis, ne vienmēr tiks atzīta citā dalībvalstī, ņemot vērā atšķirīgos valsts noteikumus, kas piemērojami šajā jautājumā.

Lai reaģētu uz šīm bažām, Komisija ar šo zaļo grāmatu uzsāk plašu apspriešanu par jautājumiem, kas ietver publisko dokumentu brīvu apriti (3. daļa) un par civilstāvokļa aktu atzīšanu (4. daļa). Apspriešanas mērķis ir apkopot informāciju, kas iegūta no ieinteresētajām personām un plašas sabiedrības, lai izstrādātu Savienības politiku šajās jomās un ar to saistīto tiesību aktu priekšlikumus.

¹ Vēl cits piemērs par šo realitāti ir Savienībā uzskaitīto laulību un laulību šķiršanu skaits: piemēram— no 122 miljoniem laulību 16 miljoni (13 %) laulību ir pārrobežu rakstura.

² COM(2010) 603 – 2010. gada ziņojums par ES pilsonību - Likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai.

2. PAMATINFORMĀCIJA

Komisija kopš 2004. gada ir uzsvērusi, cik svarīgi ir atvieglot dažādu veidu dokumentu atzīšanu un personu civilstāvokļa savstarpēju atzīšanu³.

Komisija 2007. un 2008. gadā publicēja divus pētījumus⁴ par grūtībām, ar kurām saskaras pilsoņi un kas izriet no pienākuma legalizēt dokumentus starp dalībvalstīm, kā arī par grūtībām civilstāvokļa jomā.

Eiropadome Stokholmas programmas ietvaros⁵ aicināja Komisiju turpināt darbu attiecībā uz turpmāko rīcību pēc šiem pētījumiem, lai nodrošinātu brīvas aprites tiesību pilnīgu izmantošanu.

Šim nolūkam Stokholmas programmas rīcības plānā ir paredzēti divi tiesību aktu priekšlikumi.

Šīs iniciatīvas ir plānotas 2013. gadā, un tās attieksies uz:

- dokumentu brīvu apriti, atceļot dokumentu legalizāciju starp dalībvalstīm, un
- noteiktu civilstāvokļa aktu atzīšanu (piemēram, saistībā ar radniecību, adopciju, uzvārdu), lai vienā dalībvalstī piešķirtais juridiskais statuss varētu tikt atzīts ar tādām pašām tiesiskajām sekām citā dalībvalstī.

Eiropas Parlaments jau vairākas reizes paudis savu viedokli⁶, atbalstot publisko dokumentu un civilstāvokļa aktu atzīšanu; pēdējo reizi — 2010. gada novembrī⁷.

3. PUBLISKO DOKUMENTU BRĪVA APRITE

3.1. Problēmas

Eiropabarometra pētījuma civilās justīcijas jomā 2010. gada oktobra rezultāti rāda, ka trīs ceturtdaļas Savienības pilsoņu (73 %) uzskata, ka būtu jāveic pasākumi, lai atvieglotu publisko dokumentu brīvu apriti starp dalībvalstīm.

Eiropas pilsoņi, kas pārceļas uz citu dalībvalsti, kas nav viņu izcelsmes valsts, saskaras ar daudzām administratīvām formalitātēm, kurās ir nepieciešams uzrādīt publiskos dokumentus, piemēram, bērna dzimšanas apliecību, dokumentu, kas apliecina pilsonību vai arī kas apliecina radniecības saikni vai to, ka pastāv ģimeniskās attiecības.

Tas pats attiecas arī uz Eiropas pilsoņiem, kuri atgriežas savā izcelsmes dalībvalstī pēc uzturēšanās kādā dalībvalstī. Viņi arī saskaras ar šāda paša veida grūtībām tajā brīdī, kad ir jāapliecina ar viņiem saistīti notikumi, kas notikuši dalībvalstī, kurā viņi dzīvojuši.

³ COM(2004) 401 – Paziņojums "Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa: Tampere programmas novērtējums un turpmākā ievirze", 11. lpp.

⁴ Pētījumi ir pieejami tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/publications_en.htm#5

⁵ Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā, OV C 115, 4.5.2010., 1. lpp.

⁶ Rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par Eiropas autentisko dokumentu, 2008. gada decembris.

⁷ 2010. gada 22. novembra Ziņojums par Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plānā ietvertajiem civiltiesību, komercietisību, ģimenes tiesību un starptautisko privāttiesību aspektiem.

Komisija vēlas uzsākt diskusiju par visiem publiskajiem dokumentiem, attiecībā uz kuriem nepieciešams veikt administratīvās formalitātes, lai tos varētu izmantot ārpus tās valsts, kurā tie izsniegti. Šīs formalitātes ietver autentiskuma apliecinājumu vai apstiprināta tulkojuma sagatavošanu.

Publiskie dokumenti ir ļoti dažādi un ietver visus oficiālos aktus, ko sagatavo dalībvalsts valsts iestāde. Kā piemēru var minēt tādus administratīvos dokumentus kā diploms vai sertifikāts, tādus notariāli apstiprinātus aktus kā ēkas pārdošanas akts, laulības līgums, tādus civilstāvokļa aktu apliecinājumus dokumentus kā dzimšanas, laulību, miršanas apliecība; vai vēl arī tādus tiesas aktus kā tiesas izsniegts lēmums vai dokuments.

Visu šo dokumentu kopēja funkcija ir apliecināt faktus, par kuriem aktus ir sagatavojusi valsts iestāde. Šo dokumentu iesniegšana vairumā gadījumu ir nepieciešams nosacījums, lai iegūtu kādas tiesības, saņemtu sociālo pabalstu, ievērotu fiskālās saistības.

Lai publiskos dokumentus varētu izmantot ārpus valsts, kurā tie ir izsniegti, ir jāveic administratīvās formalitātes, lai pierādītu to autentiskumu. Šīs formalitātes ir preventīvs līdzeklis krāpšanas apkarošanai. Tās, piemēram, attiecas uz paraksta pareizību vai uz to, ko pārstāv dokumenta parakstītājs.

Izmantošanai ārzemēs paredzētu publisko dokumentu tradicionālo autentiskuma pierādīšanas metodi sauc par *legalizāciju*. Legalizācija sastāv no dokumenta atsevišķu autentiskuma pierādīšanu ķēdes. Saskaņā ar parasto legalizācijas procedūru dokuments ir jālegalizē tās valsts kompetentajām iestādēm, kura izsniedz dokumentu, un pēc tam tās valsts vēstniecībai vai konsulārajam dienestam, kurā tas tiks izmantots. Ņemot vērā iesaistīto iestāžu skaitu, legalizācijas process bieži ir lēns un dārgs⁸.

Cita formalitāte, kas vienkāršo legalizācijas klasisko autentiskuma pierādīšanas procedūru, ir dokumenta īstuma apliecināšana, ko sauc par *Apostille*, tajā valstī, kas izsniedz dokumentu. *Apostille* mērķis ir tāds pats kā legalizācijai, taču tā ir vienkāršota procedūra. *Apostille* izsniedz tās valsts kompetentās iestādes, kura izsniedz dokumentu, un nav vairs nepieciešama tās dalībvalsts iesaistīšanās, kurā dokuments tiek iesniegts.

Tomēr, ja salīdzinājumā ar legalizācijas procedūru *Apostille* atvieglo publisko dokumentu apriti, šai procedūrai ir nepieciešamas administratīvās formalitātes, un tas nozīmē laika zaudēšanu un vērā ņemamas izmaksas, kas katrā dalībvalstī ir atšķirīgas⁹.

Iepriekš minētajā Eiropas barometra pētījumā par civilo justīciju pilsoņiem tika jautāts par visām iespējamajām formalitātēm, kas viņiem bija jāveic, iesniedzot dokumentus dalībvalstī, kura nav tā dalībvalsts, kas izsniegusi dokumentu. Sešas personas no desmit iztaujātajām personām paskaidroja, ka viņām ir bijis jāveic vairākas formalitātes, iesniedzot dokumentu dalībvalstī, kurā viņas dzīvo. Veicamās formalitātes bija tulkojums (26 %), legalizācija (24 %), *Apostille* (16 %) un apliecināta kopija (19 %).

⁸ Nodeva dalībvalstīs atšķiras gan summas, gan mēroga ziņā (dažās dalībvalstīs tā ir vienāda vai mazāka nekā 20 euro, citās dalībvalstīs tā ir mainīga atkarībā no dokumenta un var sasniegt 50 euro).

⁹ *Apostille* arī rada izmaksas: daudzās valstīs ir maksājama nodeva. Tā ievērojami atšķiras dalībvalstu starpā. Dažās *Apostille* tiek uzlikts bez maksas vai ir jāmaksā nodeva, kas nepārsniedz 5 euro, savukārt citās valstīs nodevas summa var sasniegt 50 eiro.

Citas grūtības ir saistītas ar to, ka dažas dalībvalstis var pieprasīt iesniegt dokumentus, kas ne vienmēr eksistē pilsoņa izcelsmes dalībvalstī. Šajā saistībā labs piemērs ir apliecība par šķēršļu neesību laulības noslēgšanai.

Kipras pilsonim, kurš dzīvo Somijā un vēlas apprecēt Somijas pilsoni, ir jāuzrāda apliecība par šķēršļu neesamību laulības noslēgšana, kāda saskaņā ar Kipras tiesībām neeksistē. Šim pilsonim nav iespējams uzrādīt šo dokumentu valstī, kurā viņš dzīvo, un šķiet, ka vienīgais risinājums ir vērsties dalībvalsts, kurā viņš dzīvo, tiesu iestādēs.

Bet vai šāds risinājums pilsonim ir apmierinošs? Vērsties tiesā nav vienkārši, un tas paredz laika un naudas ieguldījumu, lai gan precēties citā dalībvalstī, kas nav izcelsmes valsts, būtu jābūt viegli un tam nebūtu jābūt par raizu iemeslu nākamajiem laulātajiem.

Visas šīs dažādās formalitātes padara Eiropas pilsoņu brīvu pārvietošanos ne tik pievilcīgu un var pat viņus kavēt pilnībā izmantot savas tiesības.

3.2. Tiesiskais regulējums

Šobrīd tādām administratīvajām formalitātēm kā publisko dokumentu legalizācijai un Apostille Savienības dalībvalstīs ir raksturīgs tāds tiesiskais regulējums, kas ir sadrumstalots vairāku iemeslu dēļ: valstu tiesības, kas ir ļoti atšķirīgas; daudzās starptautiskās daudzpusējās vai divpusējās konvencijas, ko ir ratificējis dažāds un ierobežots valstu skaits un kas nespēj piedāvāt risinājumus, kas nepieciešami, lai Eiropas pilsoņi varētu brīvi pārvietoties; Savienības tiesības, kas ir sadrumstalotas un kas apskata tikai dažus ierobežotus aspektus no uzdotajiem jautājumiem.

Tā rezultātā nav skaidrības un regulējuma, kas piedāvātu juridisko noteiktību, ko Eiropas pilsoņi var sagaidīt, saskaroties ar jautājumiem, kas tieši ietekmē viņu ikdienas dzīvi.

Principu, saskaņā ar kuru publiskie dokumenti ir jālegalizē tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā dokuments ir iesniegts, vai arī izcelsmes dalībvalsts iestādei ir jāizsniedz Apostille, papildina izņēmumi, kas noteikti ar starptautiskajām konvencijām vai Savienības tiesībām.

Pilsoņiem ir grūti zināt, kādi izņēmumi, iespējams, ir piemērojami viņu konkrētajai situācijai.

Lai atspoguļotu esošo starptautisko noteikumu daudzumu, var minēt vairākas konvencijas. Dažas no šīm konvencijām attiecas uz publiskajiem dokumentiem plašākā nozīmē, citas attiecas uz īpašu dokumentu veidu, piemēram, uz civilstāvokļa akta apliecinājošiem dokumentiem vai aktiem, ko izsnieguši diplomātiskie vai konsulārie pārstāvji.

1961. gada Hāgas konvencija atceļ prasību legalizēt ārvalstu publiskos dokumentus, kas minēti tās 1. pantā, un šo prasību aizstāj ar *Apostille* prasību¹⁰. Eiropas Savienības visas dalībvalstis, kā arī daudzas trešās valstis ir šīs konvencijas līgumslēdzējas puses. To piemēro publiskajiem aktiem, proti, administratīvajiem dokumentiem, notariāli apstiprinātiem aktiem,

¹⁰ 1961. gada 5. oktobra Hāgas Konvencija par ārvalstu publisko dokumentu legalizācijas prasību atcelšanu: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=41. Tā neattiecas uz dokumentiem, ko sagatavojuši diplomātiskie vai konsulārie pārstāvji, un uz administratīvajiem dokumentiem, kas saistīti ar tirdzniecības vai muitas darbību. *Apostille* ir definēts konvencijas 4. un 5. pantā.

oficiālām deklarācijām un dokumentiem, ko izsniegusi tiesu iestāde, izņemot aktiem, ko sagatavojušas diplomātiskās un konsulārās iestādes.

Ja pilsonis saskaras ar dokumentu, ko izdevusi diplomātiskā vai konsulārā iestāde, tam ir piemērojama Eiropas Padomes 1968. gada konvencija. Šī konvencija atceļ diplomātisko un konsulāro pārstāvju sagatavotu aktu legalizāciju. Tomēr ne visi Eiropas pilsoņi var izmantot šo konvenciju, jo tikai piecpadsmit dalībvalstis ir tās līgumslēdzējas puses.

Lai veicinātu starptautisko sadarbību civilstāvokļa jautājumos un lai uzlabotu civilstāvokļa reģistrācijas iestāžu darbību, piecas dibinātājvalstis 1949. gadā izveidoja Starptautisko Civilstāvokļa komisiju (turpmāk tekstā "CIEC")¹¹. Šobrīd Savienības 12 dalībvalstis ir šīs organizācijas locekles¹². Tai ir nozīmīga loma, jo īpaši izstrādājot starptautiskās konvencijas, kas valstīm jāratificē. Vairākas konvencijas attiecas uz civilstāvokļa aktu apliecināšanu dokumentu legalizāciju: 1957. gada Konvencija par bezmaksas izsniegšanu un par atbrīvojumu no civilstāvokļa aktu norakstu legalizēšanas, 1976. gada Konvencija par civilstāvokļa aktu daudzvalodu izrakstu izsniegšanu un 1977. gada Konvencija par atbrīvojumu no noteiktu aktu un dokumentu legalizēšanas¹³.

Eiropas Savienības tiesības pašas par sevi arī ietver dažādus noteikumus, kas pilnībā atceļ legalizācijas prasību starp dalībvalstīm.

1987. gada Konvencija¹⁴ pilnībā atceļ legalizācijas prasību vairākām dokumentu kategorijām. Tā attiecas uz dokumentiem, ko sagatavojusi iestāde vai amatpersona, tostarp valsts ministrija, tiesas sekretārs vai tiesu izpildītājs, uz administratīvajiem dokumentiem, notariāli apstiprinātiem aktiem, oficiālajām deklarācijām un jo īpaši apliecinājumiem, kas pievienoti uz privātā līguma, uz aktiem, ko sagatavojuši diplomātiskie un konsulārie pārstāvji. Tomēr šo konvenciju ratificēja tikai neliels dalībvalstu skaits, un tā nestājās spēkā; tā ir spēkā tikai attiecībā uz sešām valstīm¹⁵, kuras to izvēlējās piemērot pagaidu kārtībā savās savstarpējās attiecībās.

Daži instrumenti, ko pieņēmusi Komisija attiecībā uz sadarbību civillietās, un jo īpaši Regulas (EK) Nr. 44/2001 un (EK) Nr. 2201/2003 arī paredz atcelt legalizācijas prasību dokumentiem, kas ietverti to piemērošanas jomā¹⁶.

¹¹ Piecas dibinātājvalstis ir Beļģija, Francija, Luksemburga, Nīderlande un Šveice.

¹² CIEC tīmekļa vietne: <http://www.ciecl.org/>.. Papildus iepriekšminētajām 4 Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras ir CIEC dibinātājvalstis, Vācija, Grieķija, Itālija, Portugāle, Spānija, Polija, Apvienotā Karaliste un Ungārija.

¹³ Tā ir 2., 16. un 17. konvencija.

¹⁴ 1987. gada 25. maija Konvencija par dokumentu legalizācijas atcelšanu Eiropas Kopienų dalībvalstu starpā.

¹⁵ Šīs dalībvalstis ir Beļģija, Dānija, Francija, Itālija, Īrija un Latvija.

¹⁶ Noteikumi ir šādi: 56. pants Padomes Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās un 52. pants Padomes 2003. gada 27. novembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu.

3.3. Iespējamie risinājumi, lai atvieglotu publisko dokumentu brīvu apriti dalībvalstu starpā.

a) *Administratīvo formalitāšu atcelšana publisko dokumentu autentiskuma pierādīšanai*

Administratīvās formalitātes, kas saistītas ar publisko dokumentu iesniegšanu un kas sākotnēji bija balstītas uz konsulāro un starpvaldību praksi, Eiropas pilsoņiem sagādā grūtības un vairs neatbilst pašreizējās sabiedrības prasībām un attīstībai, jo īpaši kopējā tiesiskuma telpā.

Pamatoti rodas jautājums par šo formalitāšu nepieciešamību, kuras nav pielāgotas ne attiecībām starp dalībvalstīm, kas balstās uz savstarpēju uzticēšanos, ne pieaugošajai pilsoņu mobilitātei.

Eiropas Savienības Tiesa kopš 1997. gada rādīja veicamo ceļu. Tādējādi lietā *Dafeki*¹⁷ starp Grieķijas pilsoni, kurš strādāja Vācijā, un šīs dalībvalsts pensiju fondu Tiesa apstiprināja vienā dalībvalstī izsniegtu un citā dalībvalstī iesniegtu dokumentu atzīšanu profesionālā kontekstā. Šajā spriedumā Tiesa uzskata, ka vienas dalībvalsts iestādēm ir jārespektē apliecības un analogiski akti attiecībā uz personu stāvokli, ko izsniegušas citu dalībvalstu kompetentās iestādes; izņemot gadījumus, kad to pareizība ir nopietni apšaubāma, ņemot vērā konkrētas norādes attiecībā uz konkrēto atsevišķo gadījumu.

Ir pienācis laiks, izskatīt legalizācijas vai *Apostille* prasības atcelšanu visiem publiskajiem dokumentiem, lai nodrošinātu šo dokumentu brīvu apriti Savienībā.

Šī prasības atcelšana varētu attiekties uz visiem publiskajiem dokumentiem; nozaru pieeja varētu nedot pietiekami efektīvus rezultātus. Ne tikai legalizācijas prasība varētu tikt atcelta, bet arī *Apostille* prasība.

Praksē šo formalitāšu atcelšana nozīmētu, ka pilsonis, neveicot nekādas papildu formalitātes, varētu iesniegt oriģinālu dokumentu, ko izsniegusi kādas dalībvalsts valsts iestāde, tā, it kā viņš būtu tajā pašā dalībvalstī.

Tātad Komisija ierosina apsvērt visu šo novecojušo formalitāšu atcelšanu un izveidot Eiropas tiesisko regulējumu, kurā tiek ņemtas vērā pārrobežu situācijas.

1. jautājums. *Vai jūs domājat, ka tādu administratīvo formalitāšu atcelšana kā legalizācija vai Apostille atrisinās grūtības, ar kurām saskaras pilsoņi?*

b) *Valstu kompetento iestāžu sadarbība*

Administratīvo formalitāšu atcelšana varētu tikt papildināta ar valsts kompetento iestāžu sadarbību.

¹⁷ Lieta C-336/94, *Eftalia Dafeki* pret *Landesversicherungsanstalt*, ECR 1997, I-06761. lpp., 19. punkts.

Šajā nolūkā varētu tikt pilnveidota administratīvā sadarbība, kas jau neformāli, un balstoties uz CIEC konvencijām¹⁸, pastāv starp dažu dalībvalstu civilstāvokļa reģistrācijas amatpersonām.

Ja pastāv lielas šaubas par kāda dokumenta autentiskumu vai ja kāds dokuments kādā dalībvalstī neeksistē, valstu kompetentās iestādes varētu apmainīties ar nepieciešamo informāciju un atrast piemērotus risinājumus.

Šai informācijas apmaiņai būtu jānodrošina, ka kādas personas izcelsmes dalībvalsts civilstāvokļa reģistrs tiek informēts par to, ka attiecībā uz šo pašu personu ir sagatavots akts citā dalībvalstī. Tādējādi tas būtu arī noderīgs, lai atjauninātu civilstāvokļa aktus. Varētu arī paredzēt centrālu reģistrācijas punktu, kurā tiktu reģistrēti civilstāvokļa notikumi, kas notikuši dalībvalstīs, kas nav pilsoņa izcelsmes valsts. Šāda apkopošana atvieglotu aktu apliecināšanu dokumentu izsniegšanu, kā arī to atjaunināšanu.

Šīs lietojumprogrammas varētu īstenot, izmantojot piemērotus elektroniskos līdzekļus¹⁹.

E-tiesiskuma (*e-Justice*) ietvaros īstenotie projekti un sasniegtie rezultāti varētu būt noderīgi šai informācijas apmaiņai. E-tiesiskuma portāls varētu informēt pilsoņus par civilstāvokļa aktu esību un par šo aktu tiesiskajām sekām (piemēram, pirms vēršanās tiesā, lai iegūtu mantinieka apliecību, kompetentajā administratīvajā iestādē ir jāiegūst miršanas apliecība). Tāpat varētu arī paredzēt pilsonim iespēju pieprasīt un saņemt civilstāvokļa aktu apliecinājošus dokumentus tiešsaistē, izmantojot drošu sistēmu.

Turklāt, ņemot vērā administratīvo struktūrvienību lielo dažādību dalībvalstīs, būtu lietderīgi sistemātiski informēt pilsoņus par kompetentajām iestādēm, kas veic ierakstus civilstāvokļa aktu reģistros un izsniedz civilstāvokļa aktus apliecinājošus dokumentus. Šajā kontekstā Komisija ir paziņojusi²⁰ par portāla "Tava Eiropa" pārveidi par draudzīgu un internetā viegli pieejamu²¹ punktu informācijai attiecībā uz pilsoņu un uzņēmumu tiesībām Savienībā.

¹⁸ Jo īpaši skatīt 3., 8. un 26. konvenciju. Saskaņā ar 3. konvenciju, tiklīdz civilstāvokļa reģistrācijas amatpersona sagatavo laulības apliecību, tā, izmantojot tipveida veidlapu, par to informē tās vietas civilstāvokļa reģistrācijas amatpersonu, kurā ir dzimis katrs no nākamajiem laulātajiem. Šī konvencija ir spēkā vienpadsmit valstīs, kuras ir tās līgumslēdzējas puses, no kurām desmit ir Savienības dalībvalstis – Vācija, Austrija, Beļģija, Francija, Luksemburga, Nīderlande, Itālija, Portugāle, Spānija un Polija.

¹⁹ Iekšējā tirgus informācijas sistēma – IMI sistēma – šobrīd tiek izmantota informācijas apmaiņai starp iestādēm profesionālās kvalifikācijas un pakalpojumu jomā; tā var būt piemērots elektroniskais līdzeklis, lai uzlabotu sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm un lai izvairītos no dokumentu tulkošanas pieprasījumiem; skatīt <http://ec.europa.eu/imi-net>. Turklāt Komisijas līdzfinansētais projekts "CIEC platforma" varētu būt ļoti noderīga darba bāze nākotnē. Tas paredz elektronisko līdzekļu izstrādi un izmantošanu tieslietās un jo īpaši, civilstāvokļa reģistrācijas amatpersonu tīkla izveidi pilsoņu interesēs. "CIEC platforma" arī atbalsta labāko izstrādāto praksi strapvaldību sadarbības ietvaros.

²⁰ Iepriekš minētais COM(2010) 603 un COM(2010) 608 – Paziņojums "Ceļā uz aktu par vienoto tirgu. Par augsti konkurētspējīgu tirgu sociālo ekonomiku".

²¹ Skatīt <http://ec.europa.eu/youreurope>.

2. jautājums. *Vai jāparedz lielāka sadarbība starp dalībvalstu valsts iestādēm, jo īpaši attiecībā uz civilstāvokļa aktiem, un kādā elektroniskā veidā?*

3. jautājums. *Ko jūs domājat par personas civilstāvokļa notikumu reģistrāciju tikai vienā vietā un tikai vienā valstī? Kura vieta būtu visatbilstošākā: dzimšanas vieta, pilsonības valsts, dzīvesvietas valsts?*

4. jautājums. *Vai jūs domājat, ka būtu lietderīgi publicēt sarakstu ar valstu kompetentajām iestādēm civilstāvokļa jautājumu jomā un katras dalībvalsts informācijas punkta koordināšu sarakstu?*

c) Ierobežot publisko dokumentu tulkojumus

Vienlaikus tādām administratīvajām formalitātēm kā legalizācija vai *Apostille*, kādā citā dalībvalstī izsniegta publiskā dokumenta tulkošana arī ir formalitāte, ar kuru pilsonis var saskarties. Tāpat kā iepriekš minētās administratīvās formalitātes arī tulkošana nozīmē laika un naudas zaudēšanu²².

Standarta veidlapu, kuru aizpildīšana ir brīvprātīga, ieviešana vismaz attiecībā uz visbiežāk lietotajiem publiskajiem dokumentiem (piemēram, deklarācija par personu apliecinošu dokumentu, naudas maka nozaudēšanu vai zādzību) varētu tikt paredzēta vairākās administratīvajās nozarēs, lai rastu risinājumu tulkojumu pieprasījumiem un lai izvairītos no izmaksām.

Standarta veidlapas varētu balstīties uz daudzvalodu veidlapām, ko izstrādājusi CIEC. Šīs veidlapas ir guvušas lielu atsaucību, jo, tās izmantojot, var izvairīties no akta tulkošanas valstī, kurā tas tiek iesniegts²³.

5. jautājums. *Kādus risinājumus jūs ierosināt, lai izvairītos vai vismaz lai samazinātu tulkošanas nepieciešamību?*

d) Eiropas civilstāvokļa aktu apliecinoša apliecība

Automašīnas vadītāja apliecības un pases Eiropas modeļi jau pastāv. Komisija ir ierosinājusi Eiropas mantojuma apliecības izveidi. Varētu paredzēt Eiropas civilstāvokļa aktu apliecinošas apliecības izveidi.

Šī Eiropas apliecība pastāvētu līdzās dalībvalstu valsts civilstāvokļa akta apliecinošajiem dokumentiem. Tā pilsoņiem nebūtu obligāta, bet gan brīvprātīga. Pilsoņi varētu turpināt pieprasīt, lai tiktu izsniegts valsts civilstāvokļa aktu apliecinošs dokuments. Tādējādi Eiropas apliecība neaizstātu dalībvalstīs pastāvošās civilstāvokļa apliecības.

²² Vidējās izmaksas par vienkārša dokumenta tulkošanu var būt no 30 euro līdz 150 euro.

²³ 16. konvencija ir spēkā 20 valstu starpā, no kurām 12 valstis ir Savienības dalībvalstis.

Jaukts pāris, kurā partneriem ir Vācijas un Spānijas pilsonība, apmetas dzīvot Spānijā kopā ar savu bērnu. Vecākiem ir nepieciešama bērna dzimšanas apliecība, lai pieprasītu ģimenes pabalstu vai lai pierakstītu bērnu Spānijas skolā. Vecāki varētu prasīt Vācijas, kas ir bērna dzimšanas dalībvalsts, civilstāvokļa aktu reģistrācijas amatpersonai izsniegt Eiropas dzimšanas apliecību, lai to iesniegtu Spānijas kompetentajās iestādēs. Šī apliecība varētu tikt izsniegta spāņu valodā. Iesniedzot apliecību Spānijas iestādēs, tā nebūtu jātulko, un tādējādi nebūtu tulkošanas izmaksu. Vecāki varētu arī pieprasīt valsts, proti, Vācijas, dzimšanas apliecību. Šajā gadījumā Spānijas iestādes bez šaubām pieprasītu tulkojumu.

Izsniegto apliecību varētu arī izmantot dalībvalstī, kurā tas izsniegts.

Vecāki, kārtējot administratīvas formalitātes Vācijā, arī varētu izmantot Eiropas civilstāvokļa aktu apliecinošo apliecību, tādējādi izvairoties no jaunām formalitātēm civilstāvokļa aktu reģistrēšanas dienestā.

Šobrīd katrā dalībvalstī arī ļoti atšķiras norādes, kas iekļautas civilstāvokļa aktu apliecinošos dokumentos. Piemēram, visās dalībvalstīs kopā ir 40 dažādas norādes, kas tiek iekļautas dzimšanas apliecībā, un ne visās dalībvalstīs ir visas šīs norādes. Šīs atšķirības rada grūtības civilstāvokļa aktu reģistrācijas amatpersonām, kuras saskaras ar norādēm, kas viņu juridiskajā sistēmā neeksistē. Tā kā pastāv šī atšķirības, civilstāvokļa aktu reģistrācijas amatpersonām bieži vien ir jāpieprasa papildu informācija, un tas rada grūtības pilsoņiem, piemēram, tiek zaudēts laiks.

Papildus saturam, katrā dalībvalstī atšķirīga ir arī forma. Formu dažādība rada saprašanas un dokumentu identificēšanas grūtības gan iestādēm, gan pilsoņiem, jo īpaši, ja valoda nav zināma.

Apliecības formāts un ieraksti tiktu vienādoti, izmantojot vienotu formu – Eiropas apliecību. Tādējādi tas ļoti atvieglotu iekļauto civilstāvokļa datu saprašanu, un varētu izvairīties no jautājumiem, kas rodas par valstu apliecībām attiecībā uz norādēm, kas iekļautas vienas dalībvalsts apliecībā, bet kas neeksistē tajā dalībvalstī, kurā apliecība tiek iesniegta.

6. jautājums. *Uz kādiem civilstāvokļa aktiem varētu attiekties Eiropas civilstāvokļa aktu apliecinošā apliecība? Kādas norādes būtu jāiekļauj šādā apliecībā?*

4. CIVILSTĀVOKĻA AKTU SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA

4.1. Problēmas

Starp publiskajiem dokumentiem civilstāvokļa aktu apliecinošie dokumenti rada īpašu problēmu, kas saistīta ar to ietekmi.

Civilstāvoklis, kuram katra dalībvalsts ir izstrādājusi savu koncepciju, kas jo īpaši saistīta ar tās vēsturi, kultūru un tiesisko sistēmu, ļauj zināt personas stāvokli un nosaka tās vietu sabiedrībā. Tas veido katras personas juridiskā statusa pamatu. Civilstāvokļa aktus apliecinošie dokumenti ir dokumenti, ko iestāde ir sagatavojusi, lai konstatētu notikumus katra pilsoņa dzīvē, piemēram, dzimšanu, radniecību, adopciju, laulību, paternitātes atzīšanu, personas miršanu, kā arī uzvārda piešķiršanu vai uzvārda maiņu laulības rezultātā, laulības šķiršanu, reģistrētas partnerattiecības, atzīšanu, dzimuma maiņu vai pieņemšanu.

Pārrobežu situācijā pirmais jautājums, kas rodas, ir, vai vienā dalībvalstī ar civilstāvokļa aktu atzīts juridiskais statuss tiks atzīts citā dalībvalstī.

Franču pāris, kas jau ir precējies trīs gadus, apmetas uz dzīvi Dānijā. Viņi dzīvos Dānijā četrus gadus profesionālu iemeslu dēļ. Pēc dažiem gadiem kopdzīvē piedzimst viņu pirmais bērns. Piešķirot bērnam uzvārdu, Dānijas iestādes piemēro Dānijas tiesības; Dānija ir dalībvalsts, kurā dzīvo bērns, kā arī viņa vecāki. Ģimenei atgriežoties Francijā, Francijas iestādes atsakās atzīt uzvārdu, kas bērnam piešķirts saskaņā ar Dānijas tiesībās paredzētajiem noteikumiem. Šī situācija radīs juridisko nenoteiktību bērnam, jo viņš netiks vienādi identificēts atkarībā no tā, vai viņš atradīsies Dānijā vai Francijā; tam būs ietekme uz viņa tiesību brīvi pārvietoties īstenošanu.

Uzvārda piešķiršana ir pamata elements personas identificēšanai; piešķiršanas noteikumi, ko ir ietekmējuši vēsturiskie, reliģiskie, lingvistiskie un kultūras faktori, ievērojami atšķiras dalībvalstu starpā. Reālās problēmas, ar kurām saskaras pilsoņi, ņemot vērā atšķirības valstu noteikumos par uzvārda piešķiršanu, ir atspoguļotas Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā²⁴, kas apraksta nopietnās neērtības, ko indivīdiem gan profesionālajā jomā, gan privātajā jomā²⁵ var radīt atšķirības uzvārda piešķiršanā.

Civilstāvokļa statusa turpinātība un nepārtrauktība būtu jānodrošina katram Eiropas pilsonim, kas īsteno savas tiesības brīvi pārvietoties. Ja pilsonis ir nolēmis šķērsot kādas dalībvalsts robežu, lai dotos dzīvot, strādāt, studēt citā dalībvalstī, otrās dalībvalsts iestādēm nevajadzētu apšaubīt juridisko statusu, ko šis pilsonis ir ieguvis pirmajā dalībvalstī (piemēram, uzvārda maiņu precētai sievietei, kas likumīgi ir pieņēmusi sava vīra uzvārdu), ja šāda apšaubīšana radītu šķēršļus vai būtu objektīvu grūtību iemesls pilsoņa tiesību īstenošanai.

Otrais jautājums, kas rodas, ir – vai gadījumā, kam ir pārrobežu raksturs, juridiskais statuss, kas konstatēts ar civilstāvokļa aktu, var radīt civilo ietekmi, kas saistīta ar šo situāciju.

Divi pilsoņi, kuriem ir Zviedrijas un Vācijas pilsonība, dzīvo kopā Somijā, bet nav precējušies. Pēc dažiem gadiem kopdzīvē piedzimst viņu pirmais bērns. Kā Somijas – dalībvalsts, kurā viņi dzīvo – iestādes noteiks šā bērna radniecību, t.i., ģimenes saikni, kas saistīs šo bērnu ar personām, kuri viņu radījuši? Kādus noteikumus piemēros Somijas iestādes, nosakot radniecību? Vai tiks piemērotas Zviedrijas (tēva izcelsmes valsts) tiesības; vai Vācijas (mātes izcelsmes valsts) tiesības vai arī Somijas (valsts, kurā dzīvo vecāki un kura ir noticis notikums tiesības? Pieņemot, ka Somija piemēro savas tiesības attiecībā uz radniecību, vai šī radniecība tiks atzīta abu vecāku izcelsmes dalībvalstīs, t.i., Zviedrijā un Vācijā, un citur Eiropas Savienībā? Ņemot vērā, ka katra dalībvalsts piemēro savus noteikumus, nav izslēgts, ka Vācijas iestādes neatzīs radniecību, kas noteikta, pamatojoties uz Somijas noteikumiem.

Katra dalībvalsts nosaka tiesību aktus, kas piemērojami pārrobežu situācijai, balstoties uz saistītājfaktoru, kas paredzēts tās starptautiskajās privāttiesībās. Šis saistītājfaktors galvenokārt var būt pilsonība vai parastā dzīvesvieta. Tādējādi noteiktie piemērojamie tiesību akti ievērojami atšķiras dalībvalstu starpā. Šādas dažādības neizbēgamās sekas ir tādas, ka

²⁴ Lieta C-168/91, *Christos Konstantinidis*, ECR 1993, I-01191. lpp.; lieta C-148/02, *Carlos Garcia Avello*, ECR 2003, I-16613. lpp.; lieta C-353/06, *Grunkin-Paul*, ECR 2008, I-07639. lpp.; lieta C-208/09, *Ilonka Sayn-Wittgenstein*, vēl tiek izskatīta ES Tiesā.

²⁵ Iepriekš minētās lietas C-353/06 22., 23., 25. un 27. punkts un iepriekš minētās lietas C-148/02 36. punkts.

civilstāvokļa situācija, kas noteikta vienā dalībvalstī, netiek automātiski atzīta citā dalībvalstī, jo piemērojamo tiesību aktu rezultāts ir atšķirīgs atkarībā no konkrētās valsts.

Rodas jautājums par to, ka ir nepieciešama Savienības rīcība, kuras mērķis ir piedāvāt Eiropas pilsoņiem lielāku tiesisko noteiktību civilstāvokļa jomā un novērst šķēršļus, ar kuriem pilsoņi saskaras, kad viņi vienā dalībvalstī lūdz atzīt juridisko statusu, kas noteikts citā dalībvalstī. Šāda atzīšana tiek prasīta, lai varētu izmantot civilās tiesības, kas saistītas ar šādu statusu dalībvalstī, kurā ir dzīvesvieta.

4.2. Tiesiskais regulējums

Jautājumi par civilstāvokli nav nekas jauns Eiropas likumdevējai iestādei, kura Eiropas pilsoņiem jau ir piešķirusi virkni tiesību primārajos un sekundārajos tiesību aktos. Savienība jau ir izskatījusi jautājumus, kas attiecas uz civilstāvokli, jo īpaši laulības lietās. Iepriekš minētās Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta 2. punktā ir paredzēts, ka "nekāda īpaša procedūra netiek pieprasīta civilstāvokļa aktu atjaunošanai sakarā ar spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kas izsludināts citā dalībvalstī". Tomēr Savienības iesaistīšanās, kas izstrādāta sekundārajās tiesībās, līdz šim ir bijusi ļoti mērķtiecīga, un šobrīd nepastāv noteikumi par situāciju, kas saistītas ar civilstāvokli un kas radušās vienā dalībvalstī, atzīšanu citā dalībvalstī.

Starptautiskā mērogā pastāv konvencijas, kas ļauj risināt ar civilstāvokli saistītus jautājumus pārrobežu situācijās. Galvenokārt tās ir CIEC konvencijas, kuru mērķis ir izveidot vienotus noteikumus attiecībā uz tiesību normu kolīzijām personu tiesību jomā²⁶. Tomēr šīs konvencijas galvenokārt ir ratificējis neliels skaits valstu, galvenokārt ne vairāk kā desmit valstis. Tas veicina pārrobežu situācijām piemērojamo noteikumu tiesisko sadrumstalotību. Turklāt Savienības dalībvalstis, kuras ir arī CIEC locekles, ne visas ir visu šīs organizācijas konvenciju līgumslēdzējas puses. Nevienu no CIEC konvencijām nav ratificējušas visas Savienības dalībvalstis, kuras ir arī CIEC locekles.

4.3. Iespējamie risinājumi civilstāvokļa aktu atzīšanai

Varētu tikt paredzēti vairāki risinājumi, lai nodrošinātu civilstāvokļa akta atzīšanu vai ar civilstāvokli saistīta juridiskā statusa, kas noteikts dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kas to pieprasa, atzīšanu.

Šajā kontekstā ir svarīgi norādīt, ka Eiropas Savienības kompetencē nav iesaistīšanās dalībvalstu ģimenes materiālajās tiesībās. Līdz ar to Komisijai nav ne pilnvaru, ne nolūka ierosināt izstrādāt Eiropas materiālos noteikumus, piemēram, attiecībā uz uzvārda piešķiršanu, adopciju, laulībām, vai grozīt laulību definīciju valsts līmenī. Līgums par Eiropas Savienības darbību nedod nekādu juridisko pamatu šāda risinājuma īstenošanai.

Nemot vērā iepriekš minēto, dažas pilsoņu, uz kuriem attiecas pārrobežu situācija, ikdienas dzīves praktiskās problēmas varētu tikt atrisinātas, atvieglējot citā dalībvalstī likumīgi izsniegtu civilstāvokļa dokumentu atzīšanu. Lai atrisinātu šīs problēmas, Eiropas Savienībai ir trīs politiskie varianti: palīdzēt valstu iestādēm praktisku risinājumu meklēšanā, pilnīga atzīšana un atzīšana, kas balstās uz tiesību normu kolīziju saskaņošanu.

²⁶ Skatīt 12. konvenciju par bērnu legalizēšanu ar laulību, 18. konvencija par ārpus laulības dzimušu bērnu brīvprātīgu atzīšanu un 19. konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami uzvārdiem un vārdiem. 7. konvencijā, kas paredz atvieglot laulības ceremonijas ārvalstīs, ir arī paredzēti noteikumi par tiesību normu kolīzijas attiecībā uz laulības izsludināšanu.

a) Palīdzēt valstu iestādēm praktisku risinājumu meklēšanā

Var norādīt, ka jautājumus, kas saistīti ar problēmām, ar kurām pilsoņi saskaras savā ikdienas dzīvē saistībā ar viņu civilstāvokli pārrobežu situācijās, vislabāk var risināt dalībvalstu līmenī, jo valstu iestādes var rast praktiskus risinājumus valstu tiesību kontekstā. Piemēram, sagaidot noteikumu par civilstāvoklim piemērojamajiem tiesību aktiem lielāku saskaņošanu vai dalībvalstu ģimenes materiālo tiesību lielāku konvergenci, Eiropas Savienības galvenā loma būtu palīdzēt valstu iestādēm, lai tās sadarbotos efektīvāk.

7. jautājums. *Vai jūs domājat, ka valstu iestādes vienas pašas varētu efektīvi atrisināt civilstāvokļa jautājumus saistībā ar pilsoņiem, uz kuriem attiecas pārrobežu situācija? Šajā gadījumā, vai Eiropas Savienības iestādēm nevajadzētu nosūtīt valstu iestādēm kādas vadlīnijas (iespējams, izmantojot ES ieteikumus), lai nodrošinātu pieeju, lai atrastu praktiskus risinājumus problēmām, ar kurām saskaras pilsoņi, minimālu konsekvenci?*

b) pilnīga atzīšana

Cits variants varētu būt tas, ka vienā dalībvalstī pilnībā tiek atzīts civilstāvokļa statuss, kas noteikts citās dalībvalstīs. Šī atzīšana notiktu, nesaskaņojot esošos noteikumus, un tā ļautu turpināt pastāvēt dalībvalstu tiesību sistēmām.

Šis risinājums paredzētu, ka katra dalībvalsts, ievērojot savstarpējo uzticēšanos, pieņem un atzīst citā valstī noteiktu juridisko statusu. Iepriekš minētajos piemēros bērna izcelsmes valsts iestādēm būtu jāatzīst bērna uzvārds un radniecība, pat ja šis valsts tiesību piemērošanas rezultātā būtu bijis cits risinājums.

Eiropas pilsonis iegūtu daudz priekšrocību, ja visā Savienībā būtu nodrošināta vienā dalībvalstī noteikta juridiskā statusa pilnīga atzīšana.

Šā risinājuma galvenā priekšrocība būtu vienkāršība un pārredzamība attiecībā uz ikvienu pilsoni, kas īsteno savas tiesības brīvi pārvietoties Savienības teritorijā. Katrs pilsonis, kura civilstāvoklis mainās vai uz kuru attiecas vienā valstī noteikts civilstāvokļa statuss, jau zinātu iepriekš, ka viņa civilstāvoklis netiktu apšaubīts, šķērsojot robežu, vai ja viņš nolemj, piemēram, doties pavadīt dažus gadus dalībvalstī, kas nav viņa izcelsmes valsts. Viņa civilstāvokļa nepārtrauktība tiktu nodrošināta, un viņa izcelsmes valstī radusies situācija tiktu pilnībā atzīta citās dalībvalstīs, pamatojoties uz Līgumu.

Pilnībā atzīstot citā dalībvalstī noteiktu juridisko statusu, uzņemšanas dalībvalstij (valsts, uz kuru pilsonis nolemj doties dzīvot vai strādāt), nebūtu jāmaina tās materiālās tiesības vai jāgroza tās tiesību sistēma.

Šī atzīšana arī nodrošinātu tiesisko noteiktību, ko pilsonis var sagaidīt, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties. Ir jānorāda, ka tiesiskā nenoteiktība un dažādās grūtības, ar kurām viņš, iespējams, varētu saskarties saistībā ar tajā dalībvalstī, kuru viņš atstāj, noteiktā juridiskā statusa atzīšanu, nedrīkstētu atturēt vai radīt šķēršļus īstenot savas Eiropas pilsoņa tiesības.

Šajā gadījumā šī iespēja būtu jāpapildina ar virkni kompensācijas pasākumu, lai izvairītos no iespējamām krāpšanas vai ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem un lai pilnībā ņemtu vērā dalībvalstu sabiedriskās kārtības noteikumus. Turklāt pilnīga atzīšana varētu vajadzības gadījumā būt labāk piemērota dažām civilstāvokļa situācijām, piemēram, uzvārda piešķiršanai vai maiņai. Jautājums varētu būt sarežģītāks attiecībā uz citām civilstāvokļa situācijām, piemēram, laulību.

8. jautājums. *Ko jūs domājat par pilnīgu atzīšanu? Kādām civilstāvokļa situācijām šo risinājumu varētu piemērot? Kādām civilstāvokļa situācijām tā varētu būt nepiemērota?*

c) atzīšana, kas balstās uz tiesību normu kolīziju saskaņošanu

Tiesību normu kolīziju saskaņošana varētu būt cita iespēja, ka ļaut pilsoņiem pilnībā baudīt savas tiesības brīvi pārvietoties, vienlaikus viņiem sniedzot lielāku tiesisko noteiktību attiecībā uz cita dalībvalstī noteiktu civilstāvokļa situāciju.

Savienības līmenī izstrādātu kopēju noteikumu kopums paredzētu tiesības, kas būtu piemērojamas pārrobežu situācijā, ja tiek skarts jautājums par civilstāvokļa notikumu.

Šīs tiesības tiktu noteiktas, izmantojot vienu vai vairākus saistītājfaktorus, ņemot vērā pilsoņu mobilitāti. Tādējādi noteikumi būtu paredzami un iepriekš zināmi. Piemēram, pilsoņiem, kas dzīvo kādā citā dalībvalstī, kas nav viņu izcelsmes valsts, varētu piemērot šīs valsts, ar kuru viņi ir izveidojuši saikni, tiesības, un nevis viņu izcelsmes dalībvalsts tiesības, ko viņi jau varbūt ir atstājuši pirms daudziem gadiem.

Turklāt vajadzēs noteikt, vai izvēlētajam saistītājfaktoram būtu jābūt vienam un tam pašam attiecībā uz vairākām situācijām, kas saistītas ar civilstāvokli, vai arī to, vai atšķirīgi faktori būtu piemērotāki attiecībā uz katru konkrēto situāciju.

9. jautājums. *Ko jūs domājat par atzīšanu, kas balstās uz tiesību normu kolīziju saskaņošanu? Kādām civilstāvokļa situācijām šo risinājumu varētu piemērot?*

Piemērojamie tiesību akti, kas noteikti, balstoties uz vienu vai vairākiem saistītājfaktoriem, ko paredz Eiropas normas, varētu tikt piemēroti, ja pilsonis nav izteicis savu izvēli. Principā būtu jāpiedāvā pilsonim, uz kuru attiecas pārrobežu situācija, iespēja izvēlēties ar civilstāvokli saistītam notikumam piemērojamie tiesību akti. Šī iespēja varētu atbilst pilsoņa likumīgajām interesēm, kurš ar šo izvēli paustu savu saikni ar savu kultūru un ar savu izcelsmes valsti vai ar citu dalībvalsti. Šī izvēle arī ļautu ņemt vērā individuālo brīvību civilstāvokļa jautājumos, ja tas neietekmē trešo personu intereses un ja netiek pārkāpta sabiedriskā kārtība. Šī izvēles autonomija tomēr tiktu regulēta, un varētu tikt piemēroti tiesību akti, ar kuriem pilsonim ir cieša saikne.

10. jautājums. *Ko jūs domājat par iespēju pilsoņiem izvēlēties piemērojamās tiesību aktus? Kādām civilstāvokļa situācijām šo izvēli varētu piemērot?*

11. jautājums. *Papildus pilnīgai atzīšanai un atzīšanai, kas balstās uz tiesību normu kolīziju saskaņošanu, vai jūs domājat, ka citi risinājumi varētu būt iespējami attiecībā uz pārrobežu ietekmi uz juridisko statusu saistībā ar civilstāvokli?*

5. SECINĀJUMS

Šīs zaļās grāmatas mērķis ir uzsākt sabiedrisku apspriešanu, lai apkopotu vadlīnijas un iesaistīto personu atzinumus par risinājumiem, kas plānoti, lai uzlabotu pilsoņu dzīvi publisko dokumentu brīvas aprites jomā un attiecībā uz savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu civilstāvokļa jomā.

To publicēs Komisijas tīmekļa vietnē.

Apspriešana notiks no 2010. gada 14. decembra līdz 2011. gada 30. aprīlim. Komisija aicina ieinteresētās personas iesniegt savas atbildes, nosūtot uz šādu adresi:

Commission européenne
Direction générale de la justice
Unité A1 - Coopération judiciaire en matière civile
B – 1049 Bruxelles
Fakss: + 32-2/299.64.57

E-pasts : JUST-COOP-JUDICIAIRE-CIVILE@ec.europa.eu

Visas atbildes – gan privātā sektora, gan publiskā sektora – tiks publicētas Komisijas tīmekļa vietnē, ja vien iesniedzējs neiebilst pret personas datu publicēšanu, pamatojot, ka šāda publikācija kaitēs viņa vai viņas likumīgajām interesēm.

Komisija var organizēt šajā zaļajā grāmatā ietverto tematu atklātu izskatīšanu.